

Värmlands Anor

1994:3

September 1994

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Pris 30:-

Årgång 11

1. **Boak** thesse skiptis nunn x lagha ballia. Thann
förste ar lundaballier thi ma skal siel sma
Amnar ar konungaballier. Thundhi giftaballier. Thann
dhe ar fivaballier. Iffempte iardaballier. Thann
ingaballier. Swundhe kripmazlaballier. Thann
thingmaaballier. Thannde manhelgus ballier. Thann
ande ok ystafte ar thwfvaballier.

Thann.

Acer span. ver. spana. heres. tellusqi. struat.
Companit ar plantat edze. haghmal monat.
Sir whno sequitur sed et postea fur reperit.

i. **Q**ui swentus konunge rike hultit i sili hali sw bi
stapstame ok i lagmandame.

ii. **E**nur alt swentie agthir er konungstam kanna
ar ar konungar wana whan en.

iii. **E**y ma konungar nunnstia kanna wnt fore adhe
konunghe.

iiii. **S**lw ar til konunge riket i swentie konungar wa
liande ok er arfwandhe.

v. **T**hesse aru konunge edha. Forst ar han skal
allsta gudi ok the helgha kirkon ok agthir eddh
sin swara a boak ok a halghadama.

vi. **H**uru laghman ok landman agtha konunge e
dha gangha.

vii. **H**uru konungar agthir eddhgatu sma wthia ok
landman agtha hanni folghia ok gisla senna.

viii. **S**lw agthir konungar i uppsalu ingas ok kunnas.

ix. **H**uru konungar skal wadh sit takka forst skal
la ok kenna ok wnt eddh thesa.

Magnus Erikssons landslag

Av Magnus Erikssons landslag från omkring 1350 finns ett hundratal avskrifter. En av dessa, daterad till 1400-talets mitt, har tillhört gamla Stifts- och läroverksbiblioteket i Karlstad och förvaras nu i Folkbrörelsernas arkiv.

Bilden visar första sidan med förteckning över lagens innehåll.

Ur Värmsk lag och landslag i Värmländsk Historia i arkivens belysning. 1977. Fotograf Bertil Ludvigsson.

Mer om Folkbrörelsearkivet på sida 3 och 4.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor utges som medlems-tidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Citat ur VärmlandsAnor får göras, om källan anges.

Upplaga 750 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare Lars-Gunnar Sander

Redaktör Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777 Telefax 054-218777

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1994:4 är 8 nov 1994

Värmlands

Släktforskarförening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembydsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 8732201-6897
Föreningens adress c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga

Medlemsavgiften är 90 kr för ordinarie medlem och 10 kr för familjemedlem (1994). Avgiften sättes in på föreningens postgiro 46 96 60-5. För medlemmar i Norge är avgiften 85 norska kronor som sättes in på norskt postgiro 0806 1944339.

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272

Besöksadress Gamla Badhuset, Norra Strandgatan 4, Karlstad

Styrelsen 1994

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Säffle. Telefon 0533-10559

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777

Materialförvaltare Bo Cider, Skol-gatan 12, 66060 Molkom. Telefon 0553-10378

Registrator Sonja Peterson, Ölme-gatan 9 A, 65230 Karlstad. Telefon 054-219411

Ledamot Eivor Lantz, Lindersvägen 20, 66341 Hammarö. Telefon 054-525727

Fryksände kyrkoböcker

Innehåll

Fryksände Kyrkoböcker	2
En guldgruva . . .	3
Arkivdepån i Forshaga	4
Erick och Stina	5
Fortsatt brevväxling	9
Fryksände socken	10
Arkeologiska objekt	12
Antavla 31	13
Mormonkyrkan i Örebro	14
Antavla 32	15
Mord på Fältjägare	16
Succéträff i Torsby	17
Ur Dombok 1744 par 34	18
Boktips	19
Ur blad och Forum	19
Anor sökes	20
Fara wid åskväder	21
Annonser	22
Höstens program 1994	23

I Östmark pågår för närvarande systematiska avskrifter av Fryksände församlings kyrkoböcker. Det är forskare vid Linköpings universitet som beställt arbetet. Arbetsförmedlingen har ställt upp med 4 arbetslösa som på detta sätt fått ett visserligen tidsbegränsat men ändå meningsfullt arbete.

När VärmlandsAnor vecka 32 besökte Biblioteket i Östmark, där gruppen fått lokaler, pågick läsning av Fryksände födelsebok 1707-1765 från filmrullar. Arbetsledaren Göthe Nilsson från Nyskoga, själv arbetslös, leder läsningen av den gamla skrivstilen. Uppgifterna från i detta fall födelseboken föres upp på ansedlar som skrivs in i ett DBaseIII program som så småningom ska sändas på diskett till Linköping. Där kommer Fryksände att länkas samman med liknande läsningar från andra församlingar i Sverige för att så småningom bilda en något så när total beskrivning av Sveriges befolkning.

Inskrivning i dataprogrammet sker med bokstavstrogen återgivning, vilket inne-

bär att sökning inte kan ske på vanligt sätt. Som bekant kan namnet Gertrud till exempel stavas på en mängd sätt, Gärt-rud, Gärthrud, Giertru etc. Det finns lösningar till detta men de är än så länge rätt komplicerade.

Harald Persson

Fotnot 1. Födelseboken för Fryksände 1707-1765 är redan bearbetad av adjunkten vid realskolan i Torsby Knut Malmström, ett arbete som Torsby kulturnämnd 1981 lät trycka i stencilerat utförande. Hur noggrann Malmström än var så kan nu konstateras att en del fel finns som kommer fram vid denna andra genomgång av källmaterialet.

Fotnot 2. Under vintern kommer dessutom samma födelsebok att saluföras av Värmlands Släktforskarförening med rättelser i databearbetning, med normaliserad stavning och sortering i datum, fader, moder och ortordningar. Antalet födda utgör cirka 5870 för socknarna Fryksände, Östmark med Lekvattnet och Vitsand.

En guldgruva för släktforskare

Vid folkrörelsearkivets årsmöte i år höll Lars-Gunnar Sander ett föredrag om släktforskning och då i synnerhet vad en släktforskare kan finna i Folkrörelsearkivet. Föredraget i sin helhet kommer att finnas i kommande utgåva av *Wermalandica*. Med författarens och Föreningen för Värmlandslitteraturs benägna tillstånd återger vi här delar av föredraget.

Den som har sina rötter i Värmland bör inte missa att besöka Folkrörelsernas Arkiv i Gamla Badhuset i Karlstad som förvarar en hel del material av ett slag som man med utgångspunkt från namnet inte skulle förvänta sig att träffa på där. Och har man tur, vilket inte alls är omöjligt, kan arkivet visa sig vara en verklig guldgruva för släktforskaren.

Hembygdsforskaren och skriftställaren **Linus Brodins** bibliotek utgör en unik boksamling under ett och samma tak, innehållande värmländsk historia framför allt i form av släkt- och sockenböcker.

Vissa böcker har åtskilliga år på nacken som till exempel **Carlstads Stiftstidning** i inbunden form från början av 1800-talet. Dessa band är försedda med personregister, vilket inte är alltför vanligt i publikationer av detta slag. Har man en värmländsk prästman i släkten, som avled vid denna tid, kan man således snabbt slå upp nekrologen över honom i stiftstidningen.

Antalet värmländska släktböcker är betydligt större än vad i varje fall jag anat. Det insåg jag först sedan jag sett **Linus Brodins** bibliotek. Många av dessa är från tidigt 1900-tal. De lockar till läsning eftersom redigering av bild och text faktiskt verkar vara bättre än i nutida släktböcker. Ett särskilt spännande inslag är mängden av mycket gamla fotografier av gårdar och personer.

Biografier

Om man har anfäder i Karlstad, får man inte försumma att ta en titt i **Carl Emanuel Nygrens biografiska samlingar**. De består av ett kortregister innehållande karlstadsbor från äldsta tider och framåt.

Vad Nygren är för Karlstad är **Fernow** för Filipstad. Fernows släkttavlor över filipstadssläkter är kanske Folkrörelsearkivets förnämsta raritet. Originalen får inte lånas men de är tillgängliga för forskaren på mikrofilm.

En annan typ av biografier är **Emil Sundbergs Karlstadsstudenter** för vissa årgångar under senare delen av 1800-talet. De maskinskrivna foliosidorna utgör en synnerligen intressant läsning. För varje student presenteras en antavla, vanligen omfattande cirka sju sidor.

Bland handskrifterna finner man folkskolläraren **Petrus Westlinds** nedteckningar från sin forskning om Vitsand. Han beskriver bland annat hur man hade det under nödåren kring 1868. Ett talande bevis för den stora nöden är räkskaperna för de så kallade undsättningslånen.

I Folkrörelsearkivet förvaras också ett antal **släktutredningar** av hög klass. Ett utmärkt exempel är **kronolänsman Lars-Gustaf Bengtssons** släkt. Förutom många släkttavlor och ett register så kompletteras utredningen med en imponerande samling mycket gamla foton av släktmedlemmar. Bland övriga släktutredningar kan nämnas **Hammarén** från Hammarö samt släkttavlor över släkterna **Ullholm** och **Fryxell**.

Innehållsrika dagböcker

Dagböcker brukar vara innehållsrika, så även de som förvaras hos Folkrörelsearkivet. En dagbok som jag fäste mig särskilt vid var **Johan Erik Bodins**. Han var predikant i Ansgariiföreningen och som sådan reste han land och rike runt vid sekelskiftet. Under sina resor fyllde han en hel serie tjocka dagböcker med

Tv Gussie Wennberg, maka till Carl Wennberg, Karlstad, med två väninnor får i detta foto från cirka 1905 se miljön och bild av damernas tygrika kläder. Fotograf är Julie Asker med ateljéer i Trossnäs (!) och Kristinehamn. Tillhör Carlstads-Gille's bildarkiv.

tätskrivna dagboksanteckningar. Där beskriver han vädret dag för dag, platserna han besökte och människorna som han träffade. Släktforskaren uppskattar naturligtvis ortregistret i slutet av varje bok.

Man kan säga att husförhörlängderna utgör basen för släktforskningen i vårt land. Men i senare tid förde även frikyrkorna och nykterhetsföreningarna **medlemsliggare** som i ganska stor utsträckning liknar statskyrkans husförhörlängder. Liksom i husförhörlängden finner vi också här kolumner för till exempel födelsedata, in- och utflyttning samt anteckningar.

Här har jag endast redovisat några smakprov på den nytta släktforskaren kan ha av Folkrörelsearkivets material. Uppräkningen skulle kunna fortsätta med många fler exempel.

Lars-Gunnar Sander

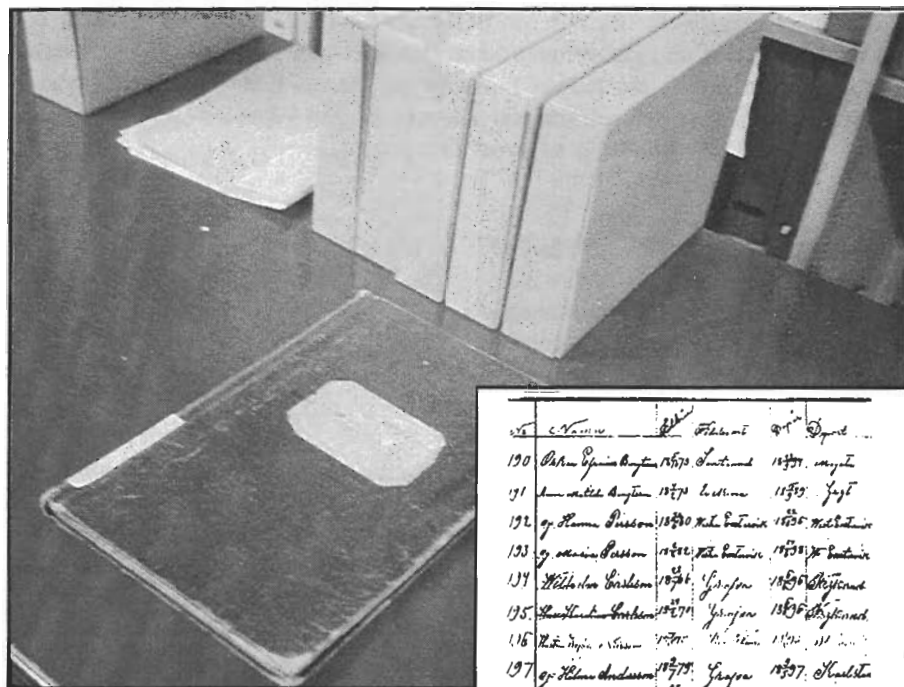
Arkivdepån i Forshaga

Vi har i anslutning till Lars-Gunnars artikel om folkrörelsearkivet gjort ett besök på depån i Forshaga. Den är inrymd i den byggnad som skulle blivit vattenreningsverk vid Mölnbacka-Trysils sulfitmasseindustri i Forshaga. Där har Folkrörelsearkivet i Värmland tillsammans med Värmlandsarkiv låtit inrymma en arkivdepå.

En dag i maj besökte VärmlandsAnor depån och arkivarie Anette Calén. Hon förevisade depån och berättade bland annat att material från de olika arkivbildarna läggs upp ämnesvis och sorterat på socknar. Inom varje arkivbildares arkiv placeras dokumenten enligt allmänna arkivschema.

Inte bara dokument förvaras. Där finns även till exempel regaller som använts i nykterhetsloger samt idrottspriser.

En 78-varvsskiva med Per Albin Hanssons tal på fredsdagen finns även i depån men den får man inte utan vidare lyssna på. Den ingår i socialdemokrater-

Volym D1:1 från Baptistförsamlingen i Skåre med utdrag ur medlemsmatrikeln för år 1886. Foto Bernhard Granholm

Nr	Namn	År	Stad	År	Stad
190	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
191	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
192	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
193	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
194	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
195	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
196	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
197	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
198	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
199	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
200	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
201	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre

Anette Calén visar affischer för Anna-Lisa Granholm. Foto Bernhard Granholm

nas arkiv. För denna arkivbildare har utfärdats specialbestämmelser. Dess arkivmaterial är inte tillgängligt utan tillstånd från partiets kansli.

Eljest är så gott som allt material i depån tillgängligt och kan få läsas i Gamla Badhuset.

Forskaren har alltså att beställa materialet i Gamla Badhuset helst veckan före ett forskningsbesök. Hämtning av arkivalier ur depån sker på tisdagar och torsdagar.

Depån inrymmer även ett filmarkiv där temperatur och fuktighet hålls inom fastställda gränser. Där skall mikrofilm kunna bevaras i minst 200 år.

BGm

Erick och Stina till Amerika

Erick and the Ties that Bind är berättelsen om Erick Sivertson Nortomme, född 1852 i byn Hovin i Gauldalen söder om Trondheim, och hans hustru Stina Jonsdotter, född 1862 i Kymmen, Gräsmark. Författaren Lyle E Siverson, San José CA, är sonson till Erick och Stina.

Gunnel Kvarnström vid Emigrantregistret i Karlstad har skrivit om Svensk-Amerikanska släktkrönikor i Werm-landica 1992. Hon säger i företalet till artikeln:

- Många som söker efter sina rötter redovisar sedan sin forskning i form av släktböcker. I de böcker som skänkts till Emigrantregistret i Karlstad, av både amerikanska och svenska forskare, har självfallet de flesta släkterna värmländsk härkomst. Men här finns också släktböcker från andra landskap. Gemensamt för de flesta författarna är en vilja att överföra släktens muntliga tradition till tryckt form.

Erick och Stina fick tolv barn mellan åren 1881 och 1908. Av författarens företal framgår att det är tack vare deras berättelser som boken kunnat bli till. Samstämmigheten i dessa berättelser, som gått vidare till barnbarnen, är så stor att författaren utgår från att de är sanna. Släktens härstamning från Norge och Sverige har dokumenterats genom farbrodern Godfrey Siversons forskning. Hans sammanställning av släktträdet har författaren innefattat i följande ord:

- Han hade ett äkta intresse för varje gren, kvist, löv och knopp på släktträdet.

Farbrodern John Siverson besökte Norge och Sverige och kunde komplettera Godfreys forskning.

Den yngsta fastern, Agnes Siverson Trygstad, har varit en rik informationskälla. Hon var den som längst bodde kvar med föräldrarna och hon hörde dem tala om alla sina minnen från "de gyllene åren". Hon ställde frågor och de hade tid att svara. Under collegetiden skulle hon

skriva en självbiografisk uppsats och tillbringade många timmar med sin far, då de gick igenom släktens öden. Uppsatsens titel var Mitt Arv och den började så här:

- Att kunna skryta med kunglig härkomst vore kanske mycket önskvärt av många, men i mina ögon finns det inget bättre och finare än att härstamma från en grupp av äkta, rättframma och arbetsamma människor. De var människor som var intresserade av att leva ett meningsfullt liv, att sträva för förbättring och villiga att ge livet sitt bästa. Ett arv med dessa ideal är en av livets rikaste och dyrbaraste gåvor, en gåva för vilken jag är djupt tacksam.

Flera kusiner har i sina berättelser bidragit med många lustiga episoder från föräldrarnas barndom. Det är sina "nära och kära" som författaren skildrar och alla repliker han har lagt in i texten har gjort berättelsen mycket levande. I företalet riktas också ett tack till Bo Cider, Emigrantregistret, för god hjälp i forskningen kring emigrationen och Värmlands historia.

The Wedding

Boken börjar med dagen för Ericks och Stinas bröllop. Man får följa Stinas tankar när hon vaknat på morgonen och det ännu är tyst i huset. Föräldrarna och sysskonen passerar revy, likaså de dagliga sysslorna. Rum efter rum i det timrade huset beskrivs. Tankarna gick vidare till Eric och hans dagliga sysslor och hur hon snart skall dela dessa med honom. Hon tänkte på åren som gått sedan de lämnade Sverige, på skolan som inrymdes i deras hem och dit Erick kom som lärare. Hon tänkte på sin konfirmationsdag ett halvt år tidigare som också ägt rum i

hemmet, eftersom Kviteseids församling ännu inte hade någon kyrka utan man brukade ha gudstjänsterna hos dem. Hon var sexton år och Erick tjugosex år.

Också Erick vaknade tidigt och man får följa hans tankar som går till dagen, då han kom som lärare till Kviteseid. Hur han lärde känna och tycka om Stina och hennes familj. Tankarna fortsätter kring de många vardagliga händelserna i skolan och på hans farm, fram till den dag när Stinas far och han beger sig iväg för att ta ut lysning.

Kapitlet avslutas med en utförlig skildring av bröllophögtiden på Kymmens farm (Stinas hem), av såväl gäster, klädsel och mat som själva vigselakten.

Erick's Roots in Norway

Detta kapitel på tjugotvå sidor om Ericks rötter i Norge skildrar också resan till Amerika och den första tiden där. Man får en detaljrik redogörelse om förfäderna, om torpet Nystuen under gården Nortomme i Horgs församling, Gauldalen, om Ericks barndom och om levnadsförhållandena vid denna tid. Ericks önskan att bli lärare föreföll omöjlig för en torparens.

De bistra tiderna påverkade många från Horg att emigrera, också Ericks familj. Torpet såldes för att få pengar till biljetter åt fadern och Erikcks äldre bror och syster. De ville inte att den femtonårige Erick skulle följa med, eftersom han inte kunde bli konfirmerad före avresan och det var ju ovisst när detta skulle kunna ske i Amerika. Men sockenprästen ordnade dispens för honom och ytterligare en pojke från Horg så de blev konfirmerade i Nidarosdomen strax före avresan från Trondheim. Det var en stor upplevelse för Erick att för första gången i sitt liv komma till Trondheim och att dessutom bli konfirmerad i den stora domen.

Överresan för den grupp på 23 personer från Horg, som samtidigt emigrerade den 13 maj 1867, är utförligt skildrad. Efter fem månader anlände de till LaCrosse i

Erick och Stina . . .

Fortsättning från sida 5

Wisconsin. De hade då färdats från Quebec och över Stora sjöarna till Chicago, därefter med hjulångare på Illinois River söderut till St. Louis och sedan på Mississippi norrut till LaCrosse.

Fadern och syskonen fortsatte till St. Paul och vidare västerut för att få arbete som järnvägsbyggare, system som kocka. Till sin besvikelse var Erick för liten och klen för sådant arbete, så han fick mot en ringa lön samt kost och logi arbete hos en familj från Horg, som hade en farm vid LaCrosse. Under hela vintern hörde han ingenting från fadern.

Så snart som isen smält och båttrafiken kom igång på Mississippi, köpte han för sina få kontanter en biljett till St. Paul. Men var skulle han söka fadern? Han fick rådet att söka vid järnvägsbygget mot Mankato. Pengarna var slut och för sitt uppehälle och för att kunna resa vidare mot Mankato, var han tvungen att söka arbete i St. Paul. Till slut lyckades han få anställning hos en bageri- och restaurangägare. Men lönen var liten och det såg ut att aldrig bli tillräckligt till biljetten.

Då bestämde han sig för att vandra till fots. Han följde en mindre väg som först gick utmed Mississippi och sedan utmed Minnesota River. Övernatta fick han göra utomhus. När han kom fram till Mankato, så gick han till förläggningens mattält och där satt hans far och åt. Glädjen blev stor på ömse håll.

Erick fick arbete i Ottawa, inte så långt från Mankato, hos en walesare som hade både affär och farm. Erick bodde på farmen men arbetade både här och där i affären. Han lärde sig engelska med walesisk accent, som följde honom livet ut. Av tyska invandrare lärde han sig också något av det tyska språket. På vintrarna fick han tillfälle att gå i skola. Han läste alla kurser och kunde så småningom hjälpa till med undervisningen av de yngre eleverna. Den önskan om att bli

lärare, som syntes ouppnåelig för torparens sonen i Norge, hade nu gått i uppfyllelse, när han fick intyg på att han kunde undervisa.

Modern och de andra syskonen lämnade Norge på våren 1869. Under hösten och vintern bodde de tillsammans med fadern i tält vid järnvägsbygge i Mankato. På våren 1870 flyttade familjen, utom Erick, till Kragero township, Chippewa County, Minnesota, där det redan bodde många invandrare från Norge. Första bostaden var en jordkoja och fadern arbetade både på farmen och med järnvägsbygge. Efter att ha arbetat sju år i Ottawa, så köpte Erick år 1874 mark i Watson, Lac Qui Parle County, inte långt från där föräldrarna bodde.

Stinas Roots in Sweden

Kapitlet omfattar 34 sidor och det börjar med att man får följa prästen i Gräsmark, när han färdas genom den vackra bygden till Hallestomta i Kymmen. Året är 1862 och hans ärende är att välkomna den nyinflyttade familjen till Gräsmark och samtidigt döpa den nyfödda dottern Stina. Fadern var född i Gunnarskog och modern i Brunslog.

De kommande åren blev strävsamma och det var sällan tillräckligt med mat. Högtidsstunderna för Stina var gudstjänsterna i Gräsmarks kyrka, främst för musiken och psalmsången.

Emigrationen från Gräsmark hade börjat och breven från Amerika påverkade Stinas föräldrar att också utvandra. Fadern emigrerade i maj 1869 över Kristiania. Han fick arbete som besättningsman på ett alldeles nytt fartyg och därigenom biljetten till halva priset. Destinationen var Quebec och därefter for han vidare över Stora sjöarna till Milwaukee, Wisconsin. Sedan följde han en av emigranter väl upptrampad "oxspannväg" till St. Paul. Där blev han värvad för järnvägsbygge och fick biljett till Mankato, Minnesota.

Modern och de åtta barnen kunde inte emigrera förrän Stinas far hade tjänat ihop pengar till biljetter åt dem. Men i slutet av 1869 lämnade hon och nu nio barnen Gräsmark. I september hade ytterligare en dotter fötts. Tillsammans med en morbroder till Stina åkte de till Kristiania, där de hyrde tre små rum. Morbrodern och modern fick snart arbete, modern som hembiträde i en förmodligen familj. System Emilia 12 år och Stina 7 år fick se efter två mindre syskon och babyn på 3 månader samtidigt som de ägnade många timmar åt att sticka täcken.

Fadern, som var en duktig snickare, använde varje ledig stund till att förfärdiga nyttosaker som han sålde. Med tillskott av de förtjänsterna hade han redan på våren 1870 fått ihop tillräckligt med pengar till biljetter åt familjen. Den 9 april påbörjade sällskapet den långa färden till Amerika. Stinas mor var mycket orolig över hur hon med alla de små skulle ta sig ombord på fartyget. Morbrodern och de två äldsta pojkarna skulle se till att kistor och koffertar kom med. Modern bar en packe filter och den åttamånaders babyn. Emilia bar tvååringen och höll treåringen vid handen. Stina fick ta ansvaret för femåringen och sexåringen och dessutom hade de sängkläder att bära. Med 260 emigranter ombord så blev det trångt där de skulle sova och där de skulle laga mat.

Överresan skildras utförligt både när de för att undvika kollision med ett isberg kom ur kurs och också den svåra storm som varade i två dygn. De dygnen fick de tillbringa i mörker under däck. Inga lyktor fick tändas på grund av den stora brandfaran när fartyget hävdes hit och dit. Den lilla åttamånaders dottern klarade inte påfrestningarna utan dog och fick begravas i havet.

När de landsteg i Quebec, så försvann lilla sexåriga Maria och morbrodern och de äldsta barnen fick leta efter henne. Till slut hittade de Maria tillsammans med

ett gift par, som hon lärt känna under resan. Stinas mor upphörde aldrig att undra över om paret hade tänkt ta med sig Maria som sitt barn.

Efter fyra månaders resa kom de till Milwaukee, där fadern mötte dem. Han tog dem till Mankato, där de fick bo med honom i en liten barack i lägret för järnvägsbyggarna. Men det blev ändå bekvämare än de trånga utrymmena på fartyget och alla var tacksamma och glada över att vara tillsammans igen. Stina har berättat att modern ofta sjöng med sina barn, både Värmlandssången och psalmer.

På våren 1871 valde Stinas far och morbror ut "land" intill varandra i Lac Qui Parle County. Men de arbetade kvar vid järnvägsbygget till i mars 1872. Då hade fadern sparat tillräckligt med pengar för att köpa en kärra, redskap, ett par oxar, en ko samt ett par nya skor till sin hustru. Med allt detta drog de till fots iväg utmed Minnesota River. Bitvis fick de minsta och Stinas mor, som skulle ha barn i april, åka på kärran. De övernatade under bar himmel och tände eldar för att värma sig och laga mat vid. Inga broar fanns utan de fick vada över bäckar och floder, som efter snösmältningen hade mycket vatten. Strax innan de var framme vid målet Lac Qui Parle County måste de ta sig över Chippewa River, som då var mycket djup vid vadstället. Vattnet nådde upp över botten av kärran och oxarna måste sträcka på halsarna för att det inte skulle nå över deras huvuden. Alla kom över men en del husgeråd och kartongen med de nya skorna drev bort med strömmen.

I fortsättningen skildras nybyggnadstiden på farmen som de kallade för Kymmen. Första tiden bodde man som så många andra i en torvkoja. Alla familjemedlemmarna hjälpte till med arbetet. Då fanns sysslor som passade också för de yngsta. Först när de utfört sitt arbete fick de leka. Sammanhållningen var god bland nybyggarna och man får veta namnen på grannarna och varifrån de kommit.

Första årets skörd såg ut att bli bra men så kom gräshopporna. Det de inte åt upp räckte bara för familjens eget behov och ingenting blev över att sälja eller byta till andra förnödenheter. Den värsta snöstorm som de någonsin upplevt inträffade i januari 1873 och varade i tre dagar. Den kom utan förvarning när föräldrarna var på besök hos en granne och när Stinas far den andra dagen försökte gå hem till barnen, så höll han på att omkomma. Han blev liggande medvetslös men hunden som han hade med hittade hem och fick de äldsta pojkarna att förstå att något hade hänt. De följde med hunden så att de hittade sin far och kunde bära hem honom.

Efter vårbruket 1873 började de bygga ett riktigt hus. Under vintern hade de kört fram timmer och gjort i ordning till byggnaden. Det var med glädje och tacksamhet de flyttade in i det nya huset från jordkajans smutsiga golv. Inte förrän 1881 fick Stinas far homesteads certifikat på

den mark han stakade ut 1871. Han hade också köpt mera mark av grannar och av järnvägsbolaget, så farmen hade 1200 acres prima åkerjord och 1½ acres skog. Certifikatet på den sist inköpta marken kom inte förrän 1883, fem månader efter hans död den 2 november 1882.

The Years on the Watson Farm

Här skildras åren 1878-1889 med Erick och Stina och deras växande familj. Den första vintern efter bröllopet, då båda var sysselsatta utomhus, hade de god tid att riktigt lära känna varandra. Det var då de berättade om barndomstiden, om emigrationen och om den första tiden i Amerika innan de träffades. Man får också reda på Ericks alla syskon och deras familjer, som är deras grannar i Watson. På söndagarna deltog de för det mesta i Kvitesids församling, där Stinas släkt var medlemmar och Erick varit lärare. Men de kände också tillhörighet till Sion Church i Watson. Där var de flesta av Ericks släktingar medlemmar.

Erick och Stina . . .**Fortsättning från sida 7**

På våren 1879 påbörjades järnvägen S.Paul-Dakota och många nybyggare kunde få arbete där. Staden Miland växte upp inom det område där medlemmarna i Kviteseids församling bodde. Samtidigt växte också staden Watson upp men Erick och Stina hade mera kontakt med Milan trots att det var närmare till Watson. Av det som producerades på farmen kunde de sälja till Milan och Watson. Skördarna varierade och priserna gick upp och ner men trots det kunde de under åren utöka farmen och göra hemmet mera komfortabelt.

När deras första barn, Sophia, föddes, så bestämde de att deras efternamn skulle vara Siverson och inte Sivertson eller Nortomme.

Man får veta vilka som Stinas syskon gifte sig med och det är genomgående med skandinaver. Erick och Stina tog aktiv del i byggandet av Kviteseids kyrka. Det gällde insatser av både arbete och pengar. Stina var också en av initiativtagarna till East Side Ladies Aid i Kviteseid. Hennes morbror hade 1877 varit med och startat en förening för hjälp och missionsarbete i Kviteseid men avståndet gjorde att Stina inte kunde vara där så ofta. Därför ville hon starta en förening i församlingens östra del.

En svåger till Stina hade ett varuhus i Milan och planerade att öppna ett också i Louisburg, en uppväxande stad 20 miles från Milan. Svågern föreslog Erick att bli hans kompanjon och ta hand om varuhuset i Louisburg. Erick hade ju erfarenhet av butiks rörelse efter de sju år han arbetat inom yrket i Ottawa. Det var inte lätt att veta, vilket som skulle bli bäst,

att fortsätta med farmen eller flytta till Louisburg. En fördel med att flytta dit var att barnen kunde få bättre skolgång där än vid Watson farm. Så till slut bestämde de att arrendera ut farmen och flytta.

När Erick körde flyttlasset, så tänkte han på alla släktingar och vänner de måste lämna för att börja på nytt. Han beslöt vända tillbaka till farmen för att stanna. Men då sade Stina att detta hade de ju diskuterat färdigt, så nu borde han allt åka iväg med flyttlasset och hämta henne och barnen dagen därpå. Då blev Erick lugn och kände att de gjorde rätt.

Gunnel Kvarnström

Kurs vid Högskolan i Karlstad

Till våren börjar en kurs i Lokalhistoria - material och metod, 10 poäng.

Denna kurs kommer att gå kvällstid på onsdagar.

Upplysningar kan erhållas av Peter Olausson
telefon 054-83 84 28
eller 0533-310 24

Anmälan senast 15/10.

Anmälningsblanketter kan erhållas genom antagnings-expeditionen
telefon 054-83 80 00

Kursschema och litteraturlista erhålles genom Solveig Eriksson
telefon 054 - 83 82 95

Rysslands okända svenskar

Jag vill nämna att tidskriften Populär Historia i sitt nästa nummer tar upp en sak av allmänt intresse för Värmland.

Under slutet av 1800-talet utvandrade en grupp smeder från de värmländska skogarna och etablerade en koloni vid Uralbergens sluttningar. Kolonin växte sig stark men slogs i spillror av den ryska revolutionen.

Artikeln kommer i nr 5 med beräknad utgivningsdag 6 oktober.

Leif Norén, Bankeryd

Det kom ett brev

Samtidigt med beställning av pärmen Östmarks Födde 1765-1820 skriver Leif Norén, Bankeryd, följande:

Dessutom skulle jag vilja att i VärmlandsAnor få framföra ett hjärtligt tack till Yngve Fredsberg i Östmark för den hjälpsamhet jag rönt både före och under mitt släktforskarbesök i Östmark.

Han var enastående och är väl värd en stor bukett av sommarens alla blommor!

Fortsatt brevväxling med SVAR

Som svar på Ditt brev 1994-04-27 får vi lämna följande:

De rullfilmer som konverteras av SVAR är de s k mormonfilmerna. Kvaliteten kan därför variera beroende dels på förlagan vid mikrofilmningstillfället, dels på den tekniska utrustningen på kamerorna under 1950- och 1960-talet. Vid konverteringen åtgärdas brister så långt nutida teknik medger. I Junsele används den gängse förminskningsgraden vid konvertering: från 35 mm till 16 mm.

Jämförelsen med de långt senare mikrofilmade volymerna från HLA med SVAR nummer S09878 är inte korrekt, eftersom dessa är filmade med modernare kameror och med möjligheten att höja och sänka kameran beroende på volymens storlek, d v s individuell behandling av volymerna.

Texten på indextavlan är inte alltid läsbar heller bland kyrkbokskorten.

Den röda färgen på indexraden ingår i SVARs sortiment.

I detta brev går jag inte in på de ytterligare aspekter som Du tagit upp i artikeln i VärmlandsAnor, vilken kommer att besvaras separat.

Det bifogade mikrokortet har nöjaktig läsbarhet och jag ser inte något skäl till att byta ut volymen. Jag förutsätter att den andra volymen är av likartad kvalitet.

Jag sänder såväl Ditt brev som mitt svar för kännedom till Märta Färnlöf, som är platschef i Ramsele för SVARs depå och rådgivare för konverteringsarbetet i Junsele.

Med vänlig hälsning
Svensk arkivinformatör SVAR

Irma Ridbäck

Irma Ridbäck från SVAR har kommenterat mina synpunkter på SVARs konvertering av domboksmaterialet. Se brev i spalten till vänster.

På en punkt hade jag direkt fel och det var beträffande jämförelsen med en filmning utförd av landsarkivet i Härnösand. Det gällde de renoverade domböckerna från Västernorrlands län i Svea hovrätt. Jag visste inte att dessa var filmade av mormonerna och trodde att det nu rörde sig om nyfilmning i Junsele. Men även dessa mikrokort är konverterade från 30-40 år gamla rullfilmer och dålig kvalitet i förlagan kan inte skyllas på personalen i Junsele. Jag ber därför personalen om ursäkt för mitt påstående om dessa kort.

Att bilderna är orienterade som de är på korten beror ju på hur de låg på rullfilmerna och att vid konvertering vända varje bild 90° är väl teoretiskt inte omöjligt men orealistiskt att genomföra. Det mesta av domboksmaterialet är skrivet med så stor stil att den är läsbar även vid förminskning till 50 bilder/kort. Men stor del är skrivet med liten stil. I material jag undersökt kan det röra sig om 10-15 % som har liten stil.

På en punkt är jag inte nöjd med Irma Ridbäcks svar. Jag klagade på att indexraden på korten har mörk färg och Ridbäck svarar att detta ingår i SVARs sortiment. Detta visste jag ju om; annars hade jag inte klagat! Jag hoppas vi får svar på den frågan vid SVARs besök i september, det vill säga om man tänker frångå de mörka och svårlästa indexraderna.

Som framgår av artikel på annan plats, så fortgår konverteringen och jag vill ge en eloge till personalen i Junsele för den snabbhet med vilken man arbetar sig igenom materialet. Till viss del konverterar man ju också sådant som saknas hos länsbiblioteken och således ej gått att låna. Det är bra. Man får väga detta mot den kritik jag framförde i förra numret av VärmlandsAnor.

Det är varierande kvalitet på det material man konverterar. Jag nybeställde ett av de kort jag klagat på och fick då ett där flertalet rutor har bättre kvalitet, men då har å andra sidan ett par rutor så tunn text att de är svårlästa av den anledningen.

Bernhard Granholm

SVAR information Domböcker preliminär konverteringsplan

År och månad nedan anger när materialet är färdigt för användning. Förskjutning i tid kan uppkomma av olika skäl till exempel krångel med maskinerna.

Arkiv	Beräknas klart
Svea hovrätt	94-03
Göta hovrätt	94-06
ULA: län 01 ej Sthlms stad	
län 03	94-11
län 04, 18, 19 (avser endast hovrätter)	95-05
län 20 Sthlms stad	95-11
ULA städer	96-05
Om konvertering av rullar rådhusrätter (RR) inom ULA-distriktet kan ske 1995, prioriteras dessa före rullar som rör Stockholms stad.	
VaLa län 05	96-11

Återstående län kommer att förtecknas i ny konverteringsplan, som beräknas utges cirka 95-05.

Fryksände socken

Fryksände socken liksom större delen av Sverige upplever under 1600-talet en omfattande utveckling. Detta trots att de otaliga krigsen decimerar befolkningen och tvingar fram stora skatteuttag. Åren närmast före och efter 1630 blir de besvärligaste för allmogen i Sverige. Utskrivningarna till armén är som störst och fler och fler skatter har införts för att bekosta kriget.

Från en skattelängd år 1600 får vi reda på att antalet gårdar i Fryksände detta år är 48 st. 1628 års mantalslängd säger 76 gårdar som har stigit till 96 år 1648, 162 år 1673 och 195 år 1697. Det ger en fyrdubbling av antalet gårdar på hundra år.

Finnar vandrar in

En bidragande orsak till denna ökning är naturligtvis finnvandringen. Första gången finnarna uppträder i mantalslängderna är år 1646. Då redovisas 11 gårdar, 1665 har antalet stigit till 23, 1679 är det 17 och 1697 18 finngårdar. Några exakta uppgifter på antalet innevånare går inte att få. Mantalslängderna redovisar inte samtliga familjemedlemmar och förmodligen inte heller samtliga familjer. Den enda bevarade husförhörslängden, den från 1698, är dessutom i långa stycken oläslig. Ett medeltal på 5 personer per hushåll är kanske en rimlig gissning, vilket i så fall skulle utgöra en totalbefolkning i socknen på cirka 1000 personer vid sekelskiftet år 1700.

Trots den mycket stora utskrivningen av soldater som äger rum under 1600-talet ökar befolkningen markant under detta århundrade. Orsaken torde vara bättre levnadsvillkor än tidigare, då antalet innevånare varit i det närmaste oförändrat. En kombination av bättre jordbruksmetoder, bättre tillgång på jord och förbättring av bostäderna verkar vara skälet.

Nyodlingens tid

Från cirka 1580 ser vi att upptagningen av ny mark skjuter fart och pågår, med en kort stagnation 1625-1640 på grund av kriget, med oförminskad styrka under hela århundradet. Den nybrutna marken kan antingen användas till att skapa ett nytt hemman eller utöka befintligt

hemmans ägor. Mellan 1580 och 1610 tillkommer ett stort antal nya hemman, medan efter 1610 tillkomsten av nya är mycket begränsad. Sålunda tillkommer under denna tid:

1581 Pedersby (Persby) och Aspa (Aspe)
1583 Kollerud, Ånabol (Ånneby), Mølnerud (Mölnerud), Kielkesryd (Kälkerud)
1597 Önnerud, Smedsby (Smedserud)
1603 Bergeby, Heden (Edet)
1604 Skalleby
1605 Killingerud
1623 kronohemmanet Bergsäng
1635 Wadjetorp skattlägges
1636 Åshagen
1643 Wästanå
1649 Vitsand
1650 Långerud

Invandringen från Finland startar så smått under 1620-talet. Finnarna sökte sig till de stora skogarna i socknens västra delar och sakta växer dessa bosättningar upp till gårdar som skattlägges med början 1644.

Första finska hemman 1644 är Norra Lekvattnet, Södra Lekvattnet, Bredsjön, Runsjön, Ulvsjön, Norra Röjdåsen, Mangen och Gransjön samtidigt som en finne bosätter sig i det redan tidigare befintliga Spettungen. Därefter tillkommer Rattsjöberg, Mulkärn och Vittjärn 1646, Södra Röjdåsen 1650, Röjdaset 1653, Tväråna 1655 och Arnsjön 1657.

Bosättningar fanns också på andra ställen som inte kom att skattläggas som hemman som exempelvis Lillåna och Bastvålen cirka 1656, Rörekullen cirka 1662. Periodvis låg flera av dessa hemman öde men de allra flesta fortlever in till våra dagar.

Kor och hästar men få svin

Vill man få en uppfattning om levnadsvillkoren kan man lämpligen studera boskapslängder och tiondelängder. Båda var förteckning över erlagd skatt. Boskapslängderna upprättades 1626-1641 men finns endast bevarade för sju av dessa år. I boskapslängderna redovisas djurinnehav samt total utsädesmängden gård för gård.

Medelbonden hade 5-6 kor, en häst, någon kviga samt 3-4 får och getter. Antalet svin var mycket litet, endast cirka 1 i medeltal. Utsädesmängden ligger runt 2 tunnor, vilket motsvarar cirka 1 hektar åker. Förmodligen är uppgifterna om utsädesmängd inte tillförlitliga. En an-

1626 års boskapslängd i sammandrag

Hemman	Antal gårdar	Åker i ha	Antal kor	Antal djur tot
Rådom	2	3½	16	52
Smedsby	2	1	10	35
Östmark	5	3½	22	51
Sörmark	4	3½	24	59
Millmark	2	2½	17	63
Wadje	5	5	28	96
Överbyn	5	4	37	105
Killingerud	1	½	5	15
Gunsjögård	2	1	18	63
Åsteby	4	2½	13	51
Fensbol	3	4½	23	64
Kollerud	1	1¼	8	30
Önnerud	2	2½	16	48
Wasserud	2	2	12	28
Bergeby	2	¾	8	21
Skalleby	1	½	8	21
Torsby	2	2½	19	64
Utterbyn	3	3½	17	62
Persby	2	1½	6	23
Ånnebol	1	½	5	8
Kälkerud	1	½	4	13
Stensgård	4	3½	15	48
Röbjörkeby	3	2¼	11	34
Önneby	2	1½	7	38
Mölnerud	1	¾	4	13
Heden	1	¾	6	28
Wästanvik	4	3	16	67
Svenneby	3	4	20	69
Bada	7	4	34	152

under 1600-talet

nan beskrivning några år senare ger en bild av större åkerareal och denna torde vara korrektare.

Totalt för hela socknen ger detta 80 gårdar med 488 kor och 1421 av samtliga kreatur. Den relativt ringa åkerarealen och det stora djurinnehavet ger ett intryck av att man satsade på boskapsskötsel framför åkerbruk men åkerarealen är i ständigt växande på de flesta hemman. Varken djur- eller markinnehav är särskilt jämnt fördelat bland gårdarna. Det verkar som om det var jämnare fördelat

under 1500-talet. Jöns Markusson i Fensbol brukade hela 2½ ha, 14 kor och 21 övriga kreatur och med denna förmögenhet får han betraktas som Fryksändes mest förmögna bonde.

Anmärkningsvärt i övrigt är att den ena av gårdarna i Önnerud, som skattlades i slutet av 1500-talet, redan efter cirka 30 år är en av de rikaste i socknen. Nybyggaren hette Erik och han har vid denna tid 1½ ha åker, 10 kor och 27 övriga kreatur. Hans son Jon i den andra gården besitter 1 ha, 6 kor och 5 övriga djur. Önnerud skattlades som ¼ skattehemman men blev förmedlat först till 1/3 och sedan till ½ skattehemman på grund av sin snabba utveckling. Den allra största delen av Fryksändes hemman förblir vid det hemmantal man satt från början.

I detta läge skulle det vara bra att se i tiondelängden från 1626, att se den skörd man bär gar på sina åkerarealer. Tyvärr saknas tiondelängder från åren 1621-1640. Se tabell i spalten till vänster.

Enhet genomgående är skäppor. En skäppa är 21 liter spannmål. De förekommande posterna är malt, havre och råg. Jämförelser mellan dessa båda längder kan vara vanskliga, då man inte vet om det var goda eller dåliga år. 1641 verkar vara

Hembygdsforskaren
Hans Eriksson
Oleby, Torsby
Fryksände
Hembygdsförening.
Artikel ur
Kollsbergs Bladet 3/4 1992

Tidskrifterna finns i Släktforskarföreningens arkiv i Gamla Badhuset, Karlstad

ett ganska bra år (1645 ger dock mycket bättre skördar) och 1620 verkar också vara över genomsnittet.

En märklig observation, som man kan göra av materialet ovan, är att de flesta hemman ökat sin avkastning högst betydligt, medan de övriga stått nästan stilla eller till och med minskat.

De hemman som gått dåligt är dessutom belägna i ungefär samma trakt. Önnerud, Wasserud, Kollerud, Röbjörkeby, Ånebol, Kälkerud, Mølnerud och Öneby gränsar till varandra. För några av dem kan den stora knektutskrivningen vara en förklaring, till exempel Ånebol och Röbjörkeby, men inte för andra. Tendensen är lika under en följd av år. Dominerande enskild person är den förut nämnde Jöns Markusson i Fensbol med 18 skäppor 1620 och 15½ 1641 (men 30 skäppor 1645).

Hans Eriksson, Oleby

Tiondelängden 1626 bärgad skörd

Hemman	1620	1641
Bada	37	44½
Svenneby	2	42
Wästanvik	19½	42½
Torsby	17	
Skalleby	7½	12½
Bergeby	5½	9
Önnerud	20½	16
Wasserud	11½	9½
Rådom	26	42
Smedsby	12	24
Sörmark	20	33
Millmark		34
Östmark	15½	29½
Killingerud	5½	11
Gunsjögården	12	21
Överbyn	33	57
Åsteby	19½	35
Fensbol	28½	34
Kollerud	10	9
Utterbyn	28½	
Persby	9	17
Röbjörkeby	10½	9
Ånebol	4	2
Kälkerud	4	3½
Stensgård	22	14,4
Mølnerud	7½	3½
Öneby	15	13
Oleby	17	36½
Heden	4	11½
Wadje	28½	49
Bergsäng		13
Prästbol		12
Wadjetorp		8

Långt in på 1900-talet var småbrukarens arbete slitsamt vanligen utan maskinhjälp. Bilden är från Fensbol norr Torsby år 1935. Fr v Åke Hedlund (?), Maria och Axel Persson.
Foto Harald Persson

Många arkeologiska objekt i år

I sommar har i Värmland flera arkeologiska verksamheter varit igång, som i tid har täckt så gott som hela årtusendet. En del av dem pågick ännu i augusti. Vi redovisar några av utgrävningarna.

I Gillberga har man på terrassen vid Högsätershögen invid färjläget i Högsäter funnit spår efter vad man tror ha varit en stormansgård på vikingatiden. Arkeolog Michael Jerkemark som lett utgrävningen har funnit spår av stolphål. Avstånden mellan stolphålen samt terrassens storlek tyder på att det varit en stor byggnad. Byälven har tidigt varit en viktig kommunikationsled och platsen nära ett smalt sund är typisk för en sådan byggnad.

I Grums har på initiativ av bland annat Stengänet i Grums och läns museet utgrävningar gjorts på något de förra misstänker vara resterna av en medeltidskyrka. Platsen ligger nära Södra skolan i Tömte cirka 1 km norr om Edsholms borgruin.

Arkeolog Helena Thöresson har lett denna utgrävning. Till hjälp har hon haft arkeolog Artur Nylin, Gun van den Brink från Grums hembygdsförening samt Jan Olsson och Jannika Frykberg.

Man har funnit en husgrund. Helena Thöresson har dock inte funnit några tecken på att det skulle röra sig om någon kyrka. Byggnaden kan ha funnits där på medeltiden, i varje fall senast på 1700-talet.

Under 1970-talet byggde man ett daghem nära området där man nu gräver. Det finns nu kvar blott en smal remsa orörd mark att undersöka.

I Kil har man sökt bosättningar vid ett gravfält i Mogården vid Apertin. Man har grävt på Saxholmen, vid Helgetorp i Väse, vid Sund i Säffle, vid Villkorsberget på Värmlandsnäs samt på några övriga platser.

Totalt har man gjort arkeologiska undersökningar på ett dussintal platser i Värmland.

Den 23 juli lyfte man upp ångbåten Freja ur djupet i Fryken exakt 98 år efter det att ångbåten förliste. I båten har man funnit kvarlevor efter några av de personer som följde henne i djupet. Även här är arkeologer med när man undersöker vraket.

Grums kommun, som för övrigt är med och sponsrar utgrävningen i Tömte, har av en privatperson anmält till länsarkeologen för att man inte låtit göra någon arkeologisk förundersökning vid nybyggnad av området kring järnvägsstationen i Grums alldeles i anslutning till ett tidigare undersökt gravfält.

BGm

Nr 31

Här är anor till en färgstark knekt från Köla. Han var min frus morfars farfar.

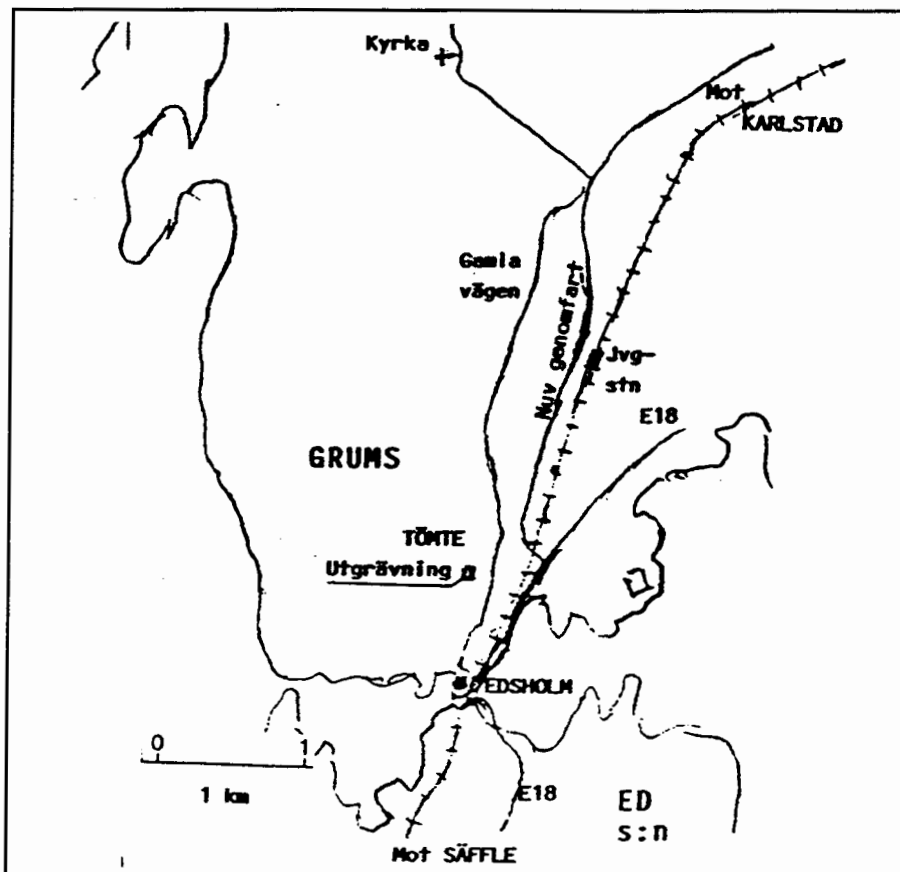
Källor har varit generalmönsterrullor på Krigsarkivet m fl handlingar, skriftserien "i Köla" utgiven av Köla stämma, Finnbygden (numera avsmnad), m fl. Hjälp har jag fått av Stig Andersson i Charlottenberg, som intresserat sig för indelta soldater i Köla, Eda och Järnskog. Dessa gränstrakter tycker jag är speciellt intressanta ur släktforsknings synpunkt främst på grund av just dessa soldater och gamla genuina bondesläkter, smeder och finska invandrare. Släktutredningen "Geges i Tömte" är ett exempel på inbyggare i Västvärmlands gränstrakter från 1600-talet och framåt i tiden.

Mats Sjökvist

Bokvägen 13 4tr

171 33 Solna

Telefon 08-82 26 12

Kartskiss för utgrävningsplats Tömte och dess geografiska belägenhet

32 | Antavla för: KARIN OLSDOTTER f 1840-09-20 i Sunne(S). ffm <9> t Clarence Berggren. S-län om ej anges. Snn=Sunne(S)

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 NILSSON OLOF f 1794-01-01 Ingeborgjorden d 1860-12-12 Ingeborgjorden g 1832-12-26 Sunne	PETTERSSON SKAGERBERG NILS f 1756-12-12 Ingeborgjorden d 1835-06-23 Ingeborgjorden q 1785-12-26 OLSDTR KARIN f 1763 Skinnerud, Sunne d 1849-12-03 Ingeborgjorden g i Sunne	NILSSON SKAGERBERG PETTER DRÄNG, KNIPSMED v STÖPAFORS 1731-08-10 Hälserud, Sunne 1806-08-20 Ingeborgjorden, Snn OLSDTR INGEBORG 1734-03-30 Ingeborgjorden 1785-11-04 Ingeborgjorden 1756-11-01 Sunne (g) ERSOON OLOF BONDE 1730 1773-07-25 Skinnerud 1759-12-26 Sunne (g) SVENSDTR INGEBORG 1736 1827-01-22 Skinnerud	SKAGERBERG NILS 1688-1756 Västergötland-Hälserud, Sunne KRUS ELSA 1699-1773 Kolnäs, Snn-Hälserud, Snn ELOFSSON OLOF 1710-1743 Ingeborgjorden, Sunne-d:o,d:o ERSDTR INGEBORG 1711-1768 -Ingeborgjorden, Sunne ERIK	HÅKANSSON OLOF ? BÅNGE STINA HÅKANSSON ELOF Ingeborgjorden, Sunne 1685-1751 LARSDTR KERSTIN RÖBERG, Sunne LARSDTR KERSTIN INGEBORG 1683-1759 Högen, Sunne-d:o,d:o OLOFSDTR BRITA 1683-1767 Skäggeberg, Sunne-Högen, d:o ELOFSSON ERIK BONDE 1683-1741 Spelnäs, Sunne-d:o,d:o LARSDTR GERTRUD -Spelnäs, Sunne SVENSSON SVEN BONDE 1707-1764 -Tosseberg, Sunne JONSDTR INGEBORG -Tosseberg, Sunne ERIKSSON PER ? PERSDTR KERSTIN ?
1 Ansökare: OLSDTR KARIN f 1840-09-20 Ingeborgjorden d 1898-08-09 Hällsjö Tuna(Y)	OLSSON NILS f 1766-02-04 Högen, Sunne d 1826-06-11 Ingeborgjorden	NILSSON OLOF BONDE 1721-10-05 Högen, Sunne 1799-05-20 Högen, Sunne 1745-12-26 Sunne (g) ERSDTR KARIN 1719-05-16 Spelnäs, Snn 1800-01-17 Högen, Sunne	LARSSON SVEN ? 1689-1751 Skinnerud, Sunne-d:o,d:o BENIGSDTR KARIN ? 1691-1752 Skinnerud, Sunne-d:o,d:o PERSSON NILS BONDE 1683-1759 Högen, Sunne-d:o,d:o OLOFSDTR BRITA 1683-1767 Skäggeberg, Sunne-Högen, d:o ELOFSSON ERIK BONDE 1683-1741 Spelnäs, Sunne-d:o,d:o LARSDTR GERTRUD -Spelnäs, Sunne SVENSSON SVEN BONDE 1707-1764 -Tosseberg, Sunne JONSDTR INGEBORG -Tosseberg, Sunne ERIKSSON PER ? PERSDTR KERSTIN ?	NILSSON LARS SVENSDTR KERSTIN NILSSON BENGT JOHANSDTR INGEBORG PERSSON PER KERSTIN PERSSON ELOF BONDE
3 NILSDTR MARIA(MAJA) f 1807-04-08 Ingeborgjorden d 1856-11-18 Ingeborgjorden	PERSDTR MARIA(MAJA) f 1775-08-17 Tosseberg, Snn d 1866-04-05 Bäckan, Sunne	SVENSSON PER BONDE 1738 Tosseberg, Snn 1809-12-10 Tosseberg, Snn 1758-11-05 Sunne (g) PERSDTR MARIA(MAJA) 1740-12-16 Tosseberg ? 1814-04-14 Tosseberg, Snn	SVENSDTR KERSTIN ?	

930228

Besök vid Mormonkyrkan i Örebro

I maj gjorde föreningen ett besök vid Jesu Kristi Kyrka av sista dagars heliga i Örebro och deras familjehistoriska centrum där.

Man visade de olika databaser man har tillgång till. Bland de baser som finns kan nämnas Ancestral File. Denna databas är fristående från den så kallade tempelverksamheten. Innehållet ligger på CD-ROM-skivor. Möjlighet finns för vem som önskar att sända in sina släktdata i GEDCOM-format till detta register.

Ett annat register är det så kallade Death Index. Det innehåller cirka 50 miljoner namn på personer som dött i Amerika 1960-1988. I övrigt visade man det senaste bland programvara för släktdata. Ett intressant program kunde av kombinationen antavla-stamtavlor för en person ge en grafisk bild i form av ett nätverk.

Man berättade även att man ämnar använda sig av den senaste generationen datorteknik. Man började tidigt med ADB-teknik för genealogiska data. Att vara tidigt ute har ofta den nackdelen att man anammar ett primitivt system. Man använder nu till exempel ett 7-bitars tangentbord vilket bland annat innebär att man inte kan skriva Å, Ä och Ö i sina databaser. Detta kommer man att få möjlighet till.

BGm

Roliga soldatnamn

Under min släktforskning i Småland och Västergötland har jag sett många roliga soldatnamn. Vad sägs om följande:

Våghals, Huggfri, Sorgfri, Gåpå, Hjärtskräck, Våld, Uppriktig, Friskupp, Villig, Skottfri, Vacker, Redlig, Trofast, Jätte, Lustig, Oblyg, Hurtig, Trygg, Mustach, Brak, Rolig, Knall, Härdig, Djärv, Stridsbuss, Skräck, Skön, Klen, Knäpp, Ivrig, Humla, Abborre, Skrikare.

Bengt Skoglund, Karlstad

Nr 32

Min farfars mor **Karin Olsdotter** var född 1840 i Ingeborgjorden, Sunne i Värmland och död 1898 i Hällsjö, Tuna i Medelpad (väster om Sundsvall). Hon kom som 23-årig piga till mina hemtrakter och gifte sig samma år, 1863, i Tuna med arbetaren **Karl Fredrik Berggren** (1840-1915) från Matfors bruk, Tuna. De fick 9 barn.

Karins anor kommer från byarna Ingeborgjorden, Hälserud, Skinnerud, Tøsseberg, Högen, Spelnäs och Kolsnäs i västra Sunne från 1600-talet och kanske tidigare.

Karins farfar var **Nils Skagerberg** (1688 Västergötland - 1756 Hälserud), som före sitt giftermål bodde hos sin bror Sven

Skagerberg (? - 1736) på Björsholm (tidigare Björserud) i östra Sunne. Sven var länsman i Fryksdalen. Nils var 1711-19 mönsterskrivare, gifte sig 1722 i Sunne med **Elsa Krus**, född 1699 eller 1680 i Kolsnäs, död 1773 i Häserud. En släkt har troligen bott i Kolsnäs sedan 1600-talet.

Samtidigt fanns en skogvaktare **Harald Skagerberg** (1672-1742 i Sund, Övre Ullerud). I Haralds dödsruna uppges att hans föräldrar var **Olof Håkansson** och **Stina Bänge** i Meltporp, Amnehärad i Västergötland (nära Gullspång).

*Clarence Berggren
Ormingeren 14 D
132 33 Saltsjö-Boo*

FAMILY SEARCH i NORDEN (juli 1993)

Kartskissen visar var Mormonkyrkan har sina stationer med släkthistorisk utrustning i Skandinavien. För medlem i Värmland är det Örebro som är närmast.

31|Antavla för: MANS NILSSON LÄSSMAN f 1779 i Eda. mfff till Mats Sjökvists fru. Samtliga S-län.

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 OLSSON NILS f 1733-11-10 Torgilsrud, Köla Lässerud	SEGOLSSON OLOF f 1696-12-18 Torgilsrud d 1770-07-11 Torgilsrud	BRYNTESSON SEGOL f 1660 d 1731-12-31 Torgilsrud Torgilsrud ÖRJANSÖDTR SÖGRID f 1662 d 1740-02-27 Torgilsrud	SEGOLSSON BRYNTE Torgilsrud NILSDTR KJERSTI Torgilsrud THOLSSON ÖRJAN Morast, Eda SEGOLSDTR BÖRET N Emtud	---
1 Ansökare: NILSSON LÄSSMAN MANS VICEKORPAL f 1779	MÄNSDTR BÖRET f 1702 Lernäs d 1757-03-24 Torgilsrud	PERSSON MANS f 1662 d 1719-03-15 Lernäs ERIKSDTR INGEBOG f 1668 d 1754-05-10 Sandsgården	HALVARDSSON PEHR Lernäs KNUTSDTR MALIN Lernäs JONSSON ERIK Lernäs OLOFSDTR BÖRET Ö Flogned	---
Eda 1828-12-01 Medaljerud g m	NILSSON ANDERS f 1687 Solberga d 1753-05-13 Solberga	ÖRJANSSON NILS f 1655 d 1719-01-04 Solberga HANSÖDTR KJERSTIN f 1654 d 1719-02-27 Tömte, Köla Solberga	NILSSON ÖRJAN JONSDTR BÖRET ANDERSSON HANS JONSDTR INGIEL	---
ANDERSDTR INGEBOG 3 ANDERSDTR BÖRET f 1740-12-16 Solberga, Köla	OLOFSDTR INGEBOG f 1697 Vadungsed, Järnskog d 1777-01-26 Solberga	GUNNARSSON OLOF f 1657 d 1705-11-10 ETTARSÖDTR KARI f 1659 d 1702-06-11 Vikene, Skillingm	OLOFSSON GUNNAR THORESÖDTR KARIN ÖVENSSON ETTAR Vikene PERSÖDTR INGEBOG	---

930215

Nr 32

Fortsättning Antavla
Clarence Berggren**Generation VI**

72 Håkan Håkansson. G 1672 m

73 Marit Olofsdtr, d 171(0) i Ingeborg-
jorden, Sunne**Målarräkningen**

Målarräkningen som har påstått komma från Nyeds församlingsarkiv kommenterades av Bernhard Granholm i VärmlandsAnor 1994:2. Granholm kunde ej finna annat än att det är en vandringssägen, eftersom liknande avskrifter finns på andra ställen.

Mitt under rådande värmebölja och nyhetstorka tar Svenska Dagbladet i en förstasidesnotis och halvsida inuti tidningen den 13 juli upp frågan varifrån detta skämt kommer. Signaturen Agneta Lagercrantz kommer till samma slutledning som Granholm, att det är ett av ett otal skämt med den då starka kyrkan. Enligt räkningen har målare A P Björkman, Ullerud, (ej A T Björkman som tidningen skriver) den 2 november 1836 undertecknat den.

I boken Folklore i fotostat av Ulf Palmfelt (Prisma, 1986) nämns en snarlikt från Skrämmåla kyrka, där målaren Peder Larsson år 1805 något varierat texten: "Satt nya klövar på Satan" och "Upphängt fyra änglar i sakristian".

Även folklivsforskare bekräftar att det inte finns något original till denna typ av skämt utan de förblir vandrande från land till land så länge som deras ironi och ekivoka tvetydigheter stämmer med folkhumorn. Kyrkoherden i Nyed, Göran Mellander, säger till VärmlandsAnor att det i kyrkans arkiv ligger en avskrift, daterad 5 oktober 1884.

*Harald Persson***Mord på Fältjägare****Resumé**

Natten 14-15/6 1836 blir fältjägare Adolph Brand brutalt nedslagen av tre andra fältjägare på vägen mellan Trossnäs och Edsvalla. Trots dödliga skador lyckas han ta sig fram till torpet Lugnet i närheten. Han blöder mycket ur ett stort sår i pannan och kräks blod. Vid Lugnet blir han fram på morgonen omhändertagen och förbunden av bataljonsläkare Flemming vid Kungl Värmlands Infanteriregemente.

Han flyttas på förmiddagen medelst en hästkärra till sin halvbror Jonas Carlsson i Edsvalla. Han har svåra plågor. Hans händer och fötter rör sig oavbrutet under det att huvudet ligger orörligt tillbakakastat. Så småningom avtar krafterna och till slut ligger han helt stilla och utstöter kreatursliknande vrål tills han kl 2 på natten mot den 18/6 avlider i broderns hem.

Frågor

Redogörelsen för hur Brand misshandlades kan ge anledning till en jämförelse med de händelser med "meningslöst" våld som inträffar i dag. Man kan fråga sig om människan var bättre förr. I fallet Brand ingick bland annat "sparkar på liggande person" som del i misshandeln. Oförmåga att skilja på övning och verklighet efter en militärövning, alkoholpåverkan är kanske tänkbara orsaker till handlandet.

Hade Brand kunnat överleva om han omhändertagits med dagens metoder?

Jag har ställt frågan till överläkaren vid Farsta/Vantörs psykologiska sektors-klinik vid Södersjukhuset i Stockholm, docent Jerker Hansson. Han säger bland annat: "Det Brand hade var en extracerebral (utanför hjärnan) blödning belägen innanför benet och orsakad av att ett blodkärl brustit i samband med att skallen sprack när hans kamrater slog honom i huvudet. Brand mådde faktiskt förhållandevis bra sina sista dagar - det vill säga han var i alla fall tydligen helt vaken åtminstone någon dag, vilket tyder

på att det inte förelåg någon större skada på själva hjärnan från början. Sedan fyllde blödningen på sig, hjärnan svullnade och Brand dog.

Sådant här är lätt att operera bara man vet och vågar," säger Jerker Hansson.

Hur gick det sedan?

En fråga, som kräver svar är också efter avkunnad dödsdom: När avrättades Nygren? Målet hänsköts ju till Svea hovrätt för avgörande.

Jag har inte sökt i Svea hovrätts domböcker Det återstår alltså att i Svea hovrätts arkiv utläsa motiven till dess utslag och dom. Man kan även söka i Justitiekanslersämbetets arkiv på riksarkivet, serie E3cc, fänglistor. Där redovisas månad för månad vilka fångar som satt på de olika fängelserna och vart de slutligen skickades.

Det finns dock en notering om den dödsdömdes öde på närmare håll. I Nors hfl A1:10 är noterat att Nygrens straff ändrades till 28 dygns fängelse vid vatten och bröd, uppenbar kyrkoplikt samt livstids fästning.

Personuppgifter

Ett av vittnena, skogvaktare Daniel Cavallin, skulle man kunna säga var "förföljd av mord". Juldagen 1824 slog hans son, Severin, bonden Anders Göransson i Portilla i Grums med ett vedtrå. Severin blev även han dömd till döden. Också denna dom omvandlades till fästningsarbete. Severin var fri efter några år och fick 1828 en dotter. 1833 flyttade han till Stockholm. Detta mord hände i samband med ett slagsmål. Man råkade i slagsmål i samband med att man på juldagskvällen bar kring den så kallade ljusa stjärnan.

Om överläkare Jerker Hansson slutligen kan nämnas att han har anor från Värmland, bland annat Nors socken. Hans farfar Magnus Hansson var disponent på Edsvalla sulfidfabrik i början av 1900-talet.

BGm

vid Trossnäs 1836

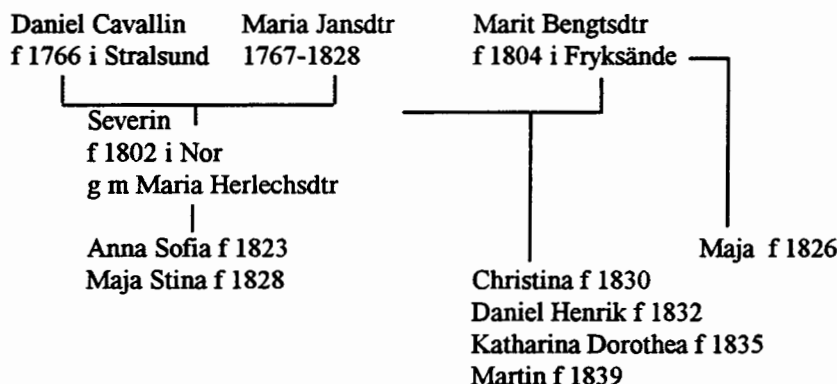
Källor. Otryckta källor

Dombok Grums härad 1825
Dombok Grums härad 1836
Nors kyrka, husförhörlängd

Tryckta källor.

Sveriges Rikes lag år 1734, faksimil-
utgåva Lund 1984.
Albert W Carlsson: Med mått mått,
Stockholm 1989.

Tidigare artiklar har varit införda i VärmlandsAnor 1993:3 och 1994:2

Succéträff i Torsby

Lokalen var dukad för 30 personer och det kom cirka 60. Detta hände när Kulturnämnden och Biblioteket i Torsby i samarrangemang med Värmlands Släktforskarförening kallade till släktforskarträff 30 augusti. Samtidigt får denna träff ses som ett återupptagande av de länsdelsmöten som förekom för ganska många år sedan.

Finnkulturcentrums föreläsningssal var hyrd och den var fylld redan en kvart i förväg. Några kom inte in men satt i trappor och lyssnade på Harald Persson som delade in sitt anförande i fyra punkter:

Nybörjarens frågor
Var finns uppgifterna
Fällor och problem
Kortregister eller datorprogram.

Att det finns problem hos både nybörjare som vana släktforskare visade diskussionen efter inledningsanförandet. Samtidigt påminnes man åter igen om allt det kulturarbete som läggs ner och om det stora kunnande som släktforskare skaffar sig.

Chefen för Torsby bibliotek, Anita Vannevik, som har en rad filialbibliotek under sig, konstaterade med glädje det stora intresset från släktforskare och bokade snabbt in en upprepning med Öppet hus i Östmarks bibliotek 24 september kl 1100-1500 och en kvällsträff i Vitsands bibliotek 20 oktober. På båda platserna kommer släktforskarföreningen att medverka.

Harald Persson

Adresser till nordiska riksarkiv

Danmark

Rigsarkivet Rigsdagsgården 9
DK-1218 Köbenhavn K
Telefon 00945 45 3392 3310
Telefax 00945 45 3315 3239
Från Malmö och Lund: buss 999 till Köpenhamns centralstation eller Pågataåg och flygbåtarna till Havnegade. Härf från buss till slotsholmen eller promenad.

Norge

Riksarkivet Pb 10 Kringsjå
N-0807 Oslo
Besöksadress Folke Bernadottes vei 21.
Telefon 00947-2 23 74 80
Från Oslo Sentralstasjon tar man tunnelbana till station Kringsjå.

Sverige

Riksarkivet, Box 12541
102 29 Stockholm
Besöksadress Fyrverkarbacken 13-17.
Telefon 08-737 63 50
Telefax 08-737 64 74
Från Centralstationen (T-Centralen) tar man tunnelbana till Fridhemsplan. Därifrån tar man buss 54 till Västerbroplan. Trapporna snett framåt till höger leder upp till riksarkivet.

Landsarkiv i Karlstad

Förhandlingar med riksarkivet om avtalande rörande verksamheten pågår.

Beträffande tidpunkt för överföring av arkivbeståndet från Göteborg vägar Bode Janzon vid Värmlandsarkiv inte uttala sig. Allt beror på när tillbyggnaden av museet kommer igång.

Sammanträden med landsting och kommun skall hållas i augusti och då kommer förhoppningsvis tidsplaneringen för det tilltänkta bygget att fastställas.

Ur Dombok 1744 par 34

Tilldelades för detta Länsmanen Sven Hindriksson och thes son Anders Svensson i Bäckelid af Fierdinsman Lars Jonsson å embetets vägnar för det de skola vållande vara till det (Bofen)? vid --- Jonas Svensson skall på fri fot kommit då han såsäm instämd för det han skall varit vållande till gamla drängen Per Cristopherssons död blifit till Carlstads fängelse öfersänd therfore han påstod them bero, efter lag anses däremot anført samma svarande att förenämnda Bofen? blifit åter framförd till Carlsad att undergå ransakning i för anmodade mål samt

alla gångerna riktigt af dem införskaffad blifit, men en gång har han oförhåpad till dem kommit i midsommarveckan förlidet år utan något pass då Sven Hindriksson väl genom thenna sin son föranstaltat om hans överförande till Carlstads fängelse, men att vaktmästaren therstädes --- tager honom emot vid arresten, i anseende till thet han intet pas med sig haft thet sade sonen Anders Svensson sig icke kunna rå före, förbindande sig att införskaffa bevis therå att Vaktmästaren afslagit (samma Bofens) mottande vid samma till fullo i härmed förmenta å des kändes sida urtima ting rättens utdrag af domboken hållen i Philipestad den 28 nov. 1743, hvarmedels bevisas att denna (bofen) ther erkänt thet han

en gång på fri fot kommit theraf at Länsmanen Sven Hindrikssons son efter des med --- pas igenomläsande återlämnat thet Jonas Svensson sielf i händer som sedan övertalt then Anders Svensson att resa förbi fängelset till en enkas hus i Carlstad the hon skall heta Catarina. Then Jonas Svenssons berättelse Länsman Sven Hindriksson påstodo aldeles var sannings-

lös. Fierdingsmannen som i Länsmanen välartad Johan Wennerströms frånvaro åtagit sig at han i denna saken viste icke vad efterfrågan --- rätten vid --- tid samma Jonas Svensson undan

sluppit från fängelset vidholt om han mer än then enda gången undsluppit thå han äfen påstod till Sven Hindriksson kommit till --- att han om thenna sak ingen vidare kunskap hafer än häromvarande utdrag ur urtima tings Rättens dombok medgifer, som icke om --- egentligen hvad tid thenna Jonas Svensson på fri fot kommit. Rätten tog therfore thetta mål i öfervägande.

Eftersom Sven Hindriksson med des son Anders Svensson påstå at dem med riktighet till Carlstads fångtorn införd samt mottagen, utom then gången han oförpassad them kommit therfore Vaktmästaren i Carlstad skal vedersakat pas att mottaga af then händelse Jonas Svensson skal på fri fot kommit,

therå Sven Hindriksson med des son anføra sig skola kunna skaffa bevis härföre och som thenna sak mycket synes bero på sådan omständighet så lemnas anstånd till nästa ting at the noga thertil kunna införskaffa hvad bevis the therförutinnan hafer. Om pas behöriga införskaffande the böra all nödig omsorg draga vid them förelagt 10 Smt 3 Rd vite, til följa af 16 cap.

Levnadshistoria

Från Mikroskan AB, Box 507, 17526 Järfälla, telefon 08-58018060, har vi fått brev och informationshäfte varur vi saxar:

Tänk om våra förfäder haft möjlighet att skriva ned sina levnadshistorier. Vilken fantastisk läsning det hade varit att ta del av deras levnadsöden, hur och var de bodde, vad de arbetade med, olika händelser i deras liv och tankar om framtiden med mera. För oss hade det varit mycket berikande att kunna läsa om våra rötter och ursprung. Det kulturhistoriska värdet av dessa levnadshistorier skulle också vara mycket betydelsefullt.

Minnen, som inte finns dokumenterade, bleknar snabbt bort och försvinner för alltid, oftast minnen av ett tidigare släkleds levnadshistoria.

Nu finns möjligheter att bevara sin levnadshistoria för framtiden. Den skrivna levnadsberättelsen kan sändas in för mikrofilmning och framtidslagring i ett speciellt anpassat mikrofilmarkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Mikrofilmkopior av levnadshistorierna kommer troligtvis att kunna läsas även om 1000 år.

Informationshäftet finns i föreningens arkiv i Gamla Badhuset.

Mechtild Sääw, Karlstad, har tolkat en paragraf ur Väse härads dombok. Sven Hindriksson är anfader till Mechtild Sääw.

I pressläggningen når oss det sorgliga budet att Mechtild Sääw den 29 augusti lämnat oss, ålder 73 år.

Boftips

Grums hembygdsarkiv informerar

En informationsskrift som hittills kommit ut i två delar: nr 1 december 1993 och nr 2 maj 1994. Redaktör för de båda utgåvorna är *Thomas Kvarnbratt*.

I nr 1 redovisas innehållet i Grums hembygdsförenings arkiv och samlingar. Dessa innehåller arkivmaterial från företag och privatpersoner, ritningar av nu såväl rivna som befintliga byggnader samt en fotosamling med närmare 30000 bilder. Arkivmaterialet är ordnat efter allmänna arkivschemat. Fotosamlingarna är ämnesordnade. Bland upphovsmännen till samlingarna kan nämnas *Bengt Sundh*, fotograf *Pettersson* och *Albin Ström*. I övrigt innehåller nr 1 en finstämd levnadsberättelse från Agnhammar av *Gustav Larsson* och glimtar ur Grums hemvärns historia av *Odd Möller*.

I nr 2 berättar *Thomas Kvarnbratt* om en 200 år gammal resedagbok funnen på Longs slott och skriven av *Johan Lagerbjelke*. Resan går bland annat till Alger, Livorno och Pisa. *Bengt Sundh* gör en historisk tillbakablick på gatunät och övrig miljö i Grums centrum. I några klipp ur Karlstads-Tidningen från 1889 skildras på bygdemål livet i Varmsko och Bôrrvik. *Ingrid Johansson* skriver om färjor och broar över Värmskogssundet, *Oskar Willman* skildrar soldattorpens historia i Värmskog och *Bernhard Granholm* gör utdrag ur Grums' härads domböcker.

Båda skrifterna kostar vardera 20:- och finns att köpa på biblioteket i Grums.

Värmlands Ortregister

En motsvarighet till Rosenbergs ortlexikon har givits ut av Värmlands Släktforskarförening. *Gunnar Jonsson* i Säffle har sammanställt Värmlands Ortregister. Det innehåller över 4700 namn på hemman och torp i Värmland. Namnen är hämtade från bland annat husförhörlängder och jordeböcker. Stavningen är den som gällde 1931. Även försvunna namn finns med.

Registret är ett utmärkt komplement till Rosenbergs lexikon - kan sägas till och med ersätta detta för Värmlands del. Det är i varje fall lättare att hitta i tack vare en modernare stavning.

Se bild sida 22 som schematiskt visar jordnatur och ägandeförhållanden under 1600 och 1700-talen.

Ur blad och Forum

Anropet nr 2 1994. StorStockholms Genealogiska Förening

Stefan Seidel "Polisarkivet, större än de flesta landsarkiv". Stockholmsspolisens arkiv omfattar 30 tusen hyllmeter, ofta mycket dramatiskt material.

Christopher von Warnstedt Kungliga stånddrabatkåren 1699-1837.

Bland sockengenealogierna nämns Gräsmark och Gåsborn.

Diskulogen nr 33 maj 1994. Föreningen DIS.

436 medlemmar har skickat in bidrag till DISBYT-basen. Materialet torde omfatta mer än 0.7 miljoner personer och möjligheterna att få napp är större än någonsin.

Genklang nr 1 juli 1993. Ovansiljans Släktforskare. Har fått nytt format i A5. *Joije Lintrup* "Guds hämnd - eller huruvida man ska bränna konor på bål eller ej".

Torbjörn Näs "Holger eller Disgen?".

Karin Axelsson "En svår förlösning". Om en trillingfödsel 1785 som enligt födelseboken tog 3 dagar.

GF-Aktuellt nr 111 okt 1993. Genealogiska föreningen 60 år.

Gustavabygden nr 24 julen 1993.

Sten Larsson "Herdaminnen". Om pastor Olof Berggren i Gustava.

Valter Berg "Philip Larsson - Laggåsfinnarnas anfader eller...".

"Gustav Adolfs husförhörlängd 1825-1830 till salu." Rekonstruktion av förkomna kyrkböcker.

Gustavabygden nr 25 sommaren 1994.

Valter Berg "Alma Olbers och Gustaf Adolfs Hembygdsgård". Handlar om Alma Olbers som 1923 gifte sig med Carl Jularbo.

"Dragsjöbergs skola" med skolkort från 1911.

"Två likfärder". Om besvärigheter i samband med begravingar, där man i ena fallet rökte liket i en bastu för att sommardag kunna förvara det till begravningsdagen.

JIS-Nytt nr 57 apr 1994.

Georg Hansson "Dopnamn i Ström på 1700-talet". Med namnstatistik. (Intres-

sant att jämföra med vår namnstatistik från Rudskoga av Anders Höglund i 1990:2 samt från Norra Råda och Gustav Adolf av Birger Åkerlind i 1990:4).

Näverluren nr 1993:4. Värmlands Hembygdsförbund.

Nils-Johan Larsson "Agnhammar och Ustad", historien om en gammal gård och brukssamhälle i Grums socken.

Gun i Knutstorp "Så var det förr i Grums socken". Utdrag ur sockenstämmoprotokoll.

Om ångbåtar och järnvägar i Norra Råda.

Rotposten nr 2 1994. Jönköpingsbyggens Genealogiska Förening.

Svårtydda ord och förkortningar som möter släktforskaren.

Hans Ganstrand Officerares ålder vid utnämning till fänrik, löjtnant, kapten och major åren 1642-1694.

Skånegenealogen 1993:2.

Lars-Erik Nilsson "Rügenresan 1993".

Om arkiv i Greifswald och Stralsund.

Alvar Berggren "Smedernas skrå i Helsingborg 1622"

Ur blad och . . .

Fortsättning från sida 19

Skånegenealogen 1994:1.

Anders Nilsson "Skiftesreformerna". Översiktlig redogörelse för Storskiftet, Enskiftet och Laga skiftet samt några tidigare skiften.

Släktforskare i Uppland nr 2 1994.

Stefan Seidel "Kärlekslivet i Uppsala vid sekelskiftet". Lyfter på locket till ett känsligt ämne nämligen de många legala boddellerna i universitetsstaden. Den sista stängdes 1902.

Släkthistoriskt Forum nr 3 1994. Sveriges Släktforskarförbund.

Hans Gillingstam "Föreningar i medeltidsgenealogisk litteratur".

Carl Szabad "Mikrokortsläsare av i dag". En marknadsundersökning som visar vilka läsare som finns och vad de kostar.

Släkthistoriskt Forum nr 3 1994. Sveriges Släktforskarförbund.

Bernt Douhan "När vallonerna kom till Sverige

Släktspejaren nr 7 1993.

Antavletabell för släkten Svarvar börjar. Fortsätter i följande nummer.

Släktspejaren nr 4 1994.

Om Västena slott, ur Hemmets Journal 1875.

Göran Berglund "Soldatforskning". Om Indelningsverket och soldatrotering.

Sukutieto nr 2 1994. Datateknik för släktforskning rf Finland.

Leif Mether ifrågasätter bland annat kvaliteten i den genealogiska publiceringen som ökat rekordartat under senare år.

Svenska Antavlor Band III häfte 9. Sveriges Släktforskarförbund.

Björn Edman redovisar några värmländska anor vari bland andra smedssläkten Hult ingår.

Socknar som nämns är:

Fryksände, Färnebo, Lysvik, Nor, Norra Råda, Nyed, Ransäter.

Södertälje-Probanden nr 111. Södertälje Släktforskarförening.

Redogörelse för en handbok kallad "arkivguide för invandrarhistoria" som Elisabeth Reuterswärd vid landsarkivet i Lund håller på att arbeta fram.

Värmländsk Kultur nr 2 1994.

Temanummer om Jösse härads.

Henrik Karlén "Lantarbetare från Glava inspiratör för hela länet". Om hembygdsforskaren Årland Segersten.

Peter Lenken "Romanen om Arvika". Om Linus Brodins Arvikamonografi.

Ådalingen nr 1 1994.

Henry Norlin "Registrera bilder". Om ett projekt, utvecklat av Rolf Näslund vid Mitt-Högskolan i Härnösand.

Ådalingen nr 2 1994.

Inga-Britt Molin "Kyrkans centrala roll". Om bänkläggning.

Margit och Arne Nordlöf "Skeppsredaren och stordonatorn Lars Magnus Altin". Visar på felaktiga uppgifter i sjöfarts- och hembygds litteratur.

Vid tingshuset i Häljebol pågår ett ALU-projekt med fotodokumentation av kommunikationerna i dalgången. Renoveringsarbetet i byggnaden fortgår. En städ- och skrapdag med insatser av frivilliga avhölls i våras och en i augusti.

BGm

För 10 år se'n

Ur 1984:3

Värmlands läns landstings kulturnämnd avslår Värmlands Släktforskarförenings ansökan om bidrag (1984-10-16)

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i någon släktforskarförening.

211. Jag söker drängen **Petter Nilsson** i Grava, f 1755(?) i Gillberga (enl hfl i Grava) g m **Kristina Andersdtr** f 1750 i Norra Skived, Grava. De hade söner Nils f 1781, Anders f 1784, Magnus f 1786 och Pehr f 1789. Familjen bodde i Norra Skived från 1780 och senare i Södra Hertzöga till omkring 1807. Sönernas f-år ändrade i senare hfl till Magnus f 1784 och Pehr f 1786.

Ingrid Petersson

Lagerbrings väg 7 E

224 60 Lund

Telefon 046-14 67 23

212. Jag söker föräldrar till **Kerstin Olsdotter** f 1810 troligen i Fryksände. G 1838 m **Jöns Jönsson**; båda skrivna på Torsby gård. Barn: Olof f 1841, Karin o Kerstin f 1844, Jöns f 1846.

Britta Lindgren

Pussitågtvägen 10

792 75 Färnäs

Telefon 0250-360 10

213. Jag söker

a) släktingar i byarna enligt antavla 32.

b) bekräftelse på om **Nils, Sven och Harald Skagerberg** är bröder och födda i Melltorp.

c) uppgifter om **Krus** i Kolsnäs.

d) uppgifter på ytterligare **Skagerberg** som finns i Fryksdalen.

e) uppgifter på ytterligare **Krus** i Fryksdalen.

Clarence Berggren

Ormingeringen 14 D

132 33 Saltsjö-Boo

214. I min antavla finns en **Johan Tinglöf** som var smed och urmakare i Ekshärad på 1700-talet. Vem vet mer om honom?

Bernt Stenmark

Volframgatan 12

811 52 Sandviken

Telefon 026-214040

Telefax 026-214260

215. I den tidigare svenska provinsen Bremen-Verden finns en svensk släkt vars stamfader **Johan Höljes** antas ha kommit från Sverige på 1600-talet. Kan det möjligen vara från Värmland? Hjälpa mig finna rötterna.

*Joachim Höljes
Ohlenstedter Str 14
D-27729 Hambergen
Tyskland
Telefon 00949 04793/3333*

216. Jag söker anor till

a) **Jonas Jeansson Nyberg**, knip- och spiksmed vid Vassgård bruk i Varnum, f 1733, d cirka 1820-21 i Nedre Ullerud. Hustrun **Anna Cajsa Hindriksdotter Ekman**, f 1740

b) **Håkan Olofsson**, mjölnare vid Kvarnen i Nedre Ullerud, f 1718, d cirka 1766. Hustrun **Brita Larsdotter**, f 1726 eller 1729 i Frykerud.

c) **Jacob Dahlstedt**, mjölnare i Alster, f 1712. Hustrun **Catharina Tinglöf**, f 1718.

d) **Olof Bengtsson**, sågare i Nedre Ullerud, f 1764. Hustrun **Brita Börjesdotter**, f 1763.

*Christer Ode-Lundberg
Ekersgatan 15
703 42 Örebro
Telefon 019-10 71 25*

217. Söker uppgifter om

a) **Gabriel Olson Tvällman** f 1702, trumslagare i Kåhlsheden, Långerud, och har troligen tillhört något av de tre värmlandsregementena.

b) **Soldaten Lars Månsson Hornsberg** (Zötterman) f 11/10 1695 d 1742 d 1742. Hustrun **Anna Månsdotter** f 1702 (Färnersrud). Barn Måns 1726, Karin 1734, Kerstin 1738, Jan 1730

*Kerstin Haglund
Murgrönsvägen 26
125 55 Älvsjö*

218. Jag söker upplysningar om soldaten **Olof Nilsson Bäck** f 8/8 1825 i Rotvik, Gillberga. Soldat nr 38 i Gillberga kompani, senare vice korpral, och bodde på soldattorpet Stommen 1845-67. 1867

flyttades han till nr 106 i Kila kompani.

*Maria Elisabeth Oustad
Nordåssløyfa 34
N-1251 Oslo
Telefon 00947 22610529*

219. Min farfars farfars morfar är fältjägaren **Per Jönsson** f 1764 d 1846 i Åstaby, Vitsands kapellförsamling. G m **Kjerstin Larsdotter** december 1791 från Åstaby. De bodde sedan i Åstaby. I vigselboken står Per Jönssons hemort Rödbyrkeby Fryksände men varifrån kom han egentligen? Inget finns i Fryksände kyrkoböcker.

*Sten Hjalmarsson
Lilla Karlagatan 40 A
416 60 Göteborg*

220. Min pappas mormor, **Maria Lovisa Andersdotter**, föddes 1859 i Nysund (S). Hon tjänade en tid som piga i Kristinehamn för att senare flytta till Göteborg. I senare husförhör har namnet Andersdotter strukits över och ersatts med namnet **Bild**. Giftermål eller vad? Känner någon till Bild?

*Solveig Gavik
Fredsgatan 4
411 07 Göteborg
Telefon 031-80 67 05*

221. Jag behöver hjälp att identifiera följande soldater och deras hustrur:

a) Soldat 132 **Anders Nilsson Björfelt**, V:a Torp, Björred, Eskilsäter, f 1767. Senare **Torpman** nr 122. Hustru **Kerstin Pehrsson** eller **Jansdotter** f 22/9 1762.
b) Soldat 127 **Daniel Svensson Wallman**, Valdersrud, f 1751-52. Hustrur **Margareta Olofsdotter** f 1735 och **Christina**? f 1752.

c) Soldat 168? **Erik Ersson? Byman**, Gillberga, f 1744. Hustru **Anna Halvarsdotter** f 1744

d) Soldat 159 **Per Linnartsson? Källman**, Källåstorp, Gillberga, f 1744. Hustru **Margareta Olofsdotter** f 1744. Son **Nils Orsman** eller **Torpman** f 2/2 1777.

*Knut Eriksson
Rottnerosbacken 94
123 48 Farsta
Telefon 08-94 59 73*

Faran wid åskväder

Ur Jemtlands Tidning nr 3 från 1872 har vi hämtat nedanstående tips om hur man bör bete sig vid åskväder.

Länge har den mening rådt, att man vid ett åskväder icke får bära föremål af metall. Derom kan intet twifvel bestå, att stora metallmassor på eller nära personen bringa fara. Att mindre föremål bringa fara är icke klart.

Personer som bo i ett hus utan åskledare rådas att undwika grannskapet af eldstaden, enär sotet i skorstenen är en ej dålig elektricitetsledare och åskan ofta slår ned genom spiseln in uti huset.

Den säkraste platsen är midt i rummet, om der ej hänger någon ljuskrona af metall.

Med rätta antages att sammanwaron af många personer i ett rum är farlig. Den största faran ligger i de uppstigande dunstströmmarne, hvilka uppstå genom personernas utdunstning. Liksom watten, är äfwen fuktig luft en god elektricitetsledare och werkar om också ej så starkt, såsom åskledare.

Äro wi wid åskväder ute i fria luften, så måste wi wara försigtigare än inne i hus.

Mycket bekant är det gamla rådet att icke ställa sig under höga träd. Farligast är detta skyddsökande när starkt regn faller, emedan det med wäta bekastade trädet blifwit en mycket werksam elektricitetsledare.

W P

Namnregister
till 1796 års domböcker
Grums härad 723 namnuppgifter
25:- + porto
Under arbete Gillbergs och
Fryksdals övre härad

Bernhard Granholm
Ljunggatan 39 C
664 32 Grums

Svenska postgirot är 46 96 60-5 och norska postgirot är 0806 1944339.

Adressen i båda alternativen är Värmlands Släktforskarförening. Mer behöver inte stå i adressen.

Annon

Värmlands Ortregister

Över 4700 hemman och hemmans-
torp är samlade i ett 68 sidors re-
gister med hänvisning till socken,
härad, jordnatur och mantal. Jorde-
boken omspanner tiden från Gustav
Vasas 1500-tal intill 1931 när fas-
tighetsregister tog över registre-
ringsansvar.

Sammanställd av
Gunnar Jonsson, Säffle.

Säljs av Värmlands Släktforskar-
förening och beställes hos

Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 Karlstad
Telefon 054 - 21 87 77
Telefax 054 - 21 87 77

Pris SEK 40.00 + porto 10.00
Pris NOK 35.00 + porto 13.00

Annon

Mikrokortsläsare

**begagnade och ombyggda
för stående och liggande
kort**

Bildskärmar i format
28x30 till 30x54cm

Objektiv från 36x till 48x
Priser från 2200.00 + frakt

Ombyggnader utföres

Thure Nilsson
Bogesundsgatan 13
256 55 Helsingborg
Telefon 042-29 68 19

Annon

Östmark (S) Födde 1765 - 1820

4611 födda barn sorterade i Datum-
ordning, Faderordning, Moder-
ordning och Ortsordning.

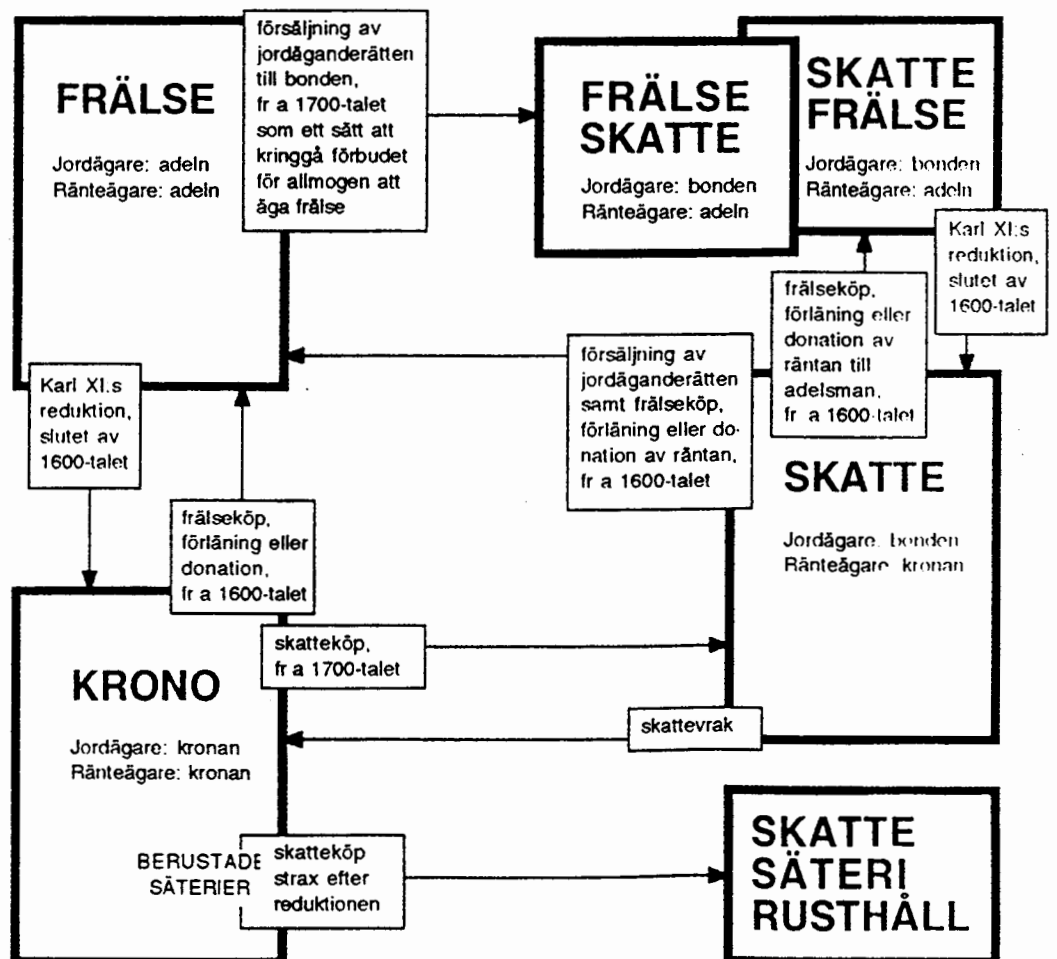
371 sidor i pryddig A4-pärm med re-
gister. Datorhantering av materia-
let medger även andra sorterings-
önskemål.

Säljs av Värmlands Släktforskar-
förening och beställes hos

Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 Karlstad
Telefon 054 - 21 87 77
Telefax 054 - 21 87 77

Pris SEK 240.00 + porto 55.00
Pris NOK 225.00 + porto 58.00

*Förenklat
schema
över jord-
naturer
under 16-
och 1700-
talen, före
1789.*

Höstens program 1994

Övriga platser

Lördag 24 september
kl 1100-1500

Östmarks Bibliotek
Öppet hus
Visning ALU-projekt.
Släktforskarträff med
Harald Persson

Torsdag 20 oktober
Vitsands Bibliotek kl 1900
Släktforskarträff med
Harald Persson

Lördag 19 november
Stadsbiblioteket kl 1430

Kristinehamn
Anbytarträff

Färnebo-Ölme-Visnums härader
samt städerna Filipstad och Kristi-
nehamn.

Biblioteket visar sin samling av
genealogiskt material.

Förhandsanmälan senast 11 nov till
ordföranden

telefon 054-872754

som även organiserar samåkning.

För att denna träff ska bli givande
ber vi Dig sända ordföranden för-
teckning över byar/gårdar/torp/
släktnamn som Du forskar i. Ange
noga till vilken socken respektive
ort hör. Sammanställning av detta
får Du vid träffen. Ta med Dina
antavlor, släktböcker, utredningar,
kartor och utdrag etc.

Karlstad

Fredag 23 september kl 1100-1600

Stadsbiblioteket Karlstad
Representanter från SVAR
visar liten utställning och svarar på släktforskarfrågor.

Lördag 24 september kl 0930-1600

Gamla Badhuset, Karlstad
Domböckerna - en mångsidig historisk källa

Lars-Erik Edlund, professor i nordiska språk vid Umeå universitet
ordf i Sveriges Hembygdsförbunds lokalhistoriska kommitté
Peter Olausson, historiker vid Högskolan i Karlstad
sekreterare i Sveriges Hembygdsförbunds
lokalhistoriska kommitté
Lennart Andersson Palm, fil dr i historia vid
Göteborgs universitet
Lars-Gunnar Sander, ordf i Värmlands Släktforskarförening
Representant från SVAR

Anmälan snarast till Värmlands Hembygdsförbund
Norra Strandgatan 4, 65224 Karlstad
Telefon 054-10 15 82

Kostnad 200 kr inkl lunch och kaffe
Avgiften faktureras i efterskott.

Tisdag 18 oktober kl 1900

Gamla Badhuset Karlstad

Bergsbruk och Järnhantering i Värmland
Föredrag av *Barbro Mellander*, Värmlands Museum.

Ny redaktör sökes

Jag har varit redaktör i snart 5 år. Kort
eller lång tid - det beror hur man ser
på det. Det har i varje fall inneburit en
stimulerande verksamhet. År 1995 pla-
nerar jag att sysselsätta mig med ett
forskningsprojekt, som förmodligen tar
ganska stor tid. Jag önskar därför att
lämna ifrån mig redaktörspennan.

Den eller de som vill åta sig en intres-
sant uppgift uppmanas anmäla sig hos
valberedningen. Jag skriver "den eller
de" därför att man kan mycket väl
tänka sig uppdraget uppdelat på fler
än en person. Även tips på någon Du
tycker kan vara lämplig mottas.

Bernhard Granholm

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Släktforskarförening
c/o Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 KARLSTAD

B

Föreningsbrev

Lär Dig lokalhistoria!

**Hur ställer jag frågorna om hembygdens historia
- hur besvarar jag dem?
Var finns källorna att ösa ur - tryckta som otryckta?
Hur skriver man en uppsats eller artikel?**

Det är något av det vi behandlar vid kursen i lokalhistoria
vid Högskolan i Karlstad. Den omfattar 10 p
och går på halvfart - omstart våren 1995.

Mer information via Solveig Eriksson (tel 054/83 82 95)
eller Peter Olausson (tel 054/83 84 28)!